

Stavanger
kommune

Aldersvennlig Stavanger

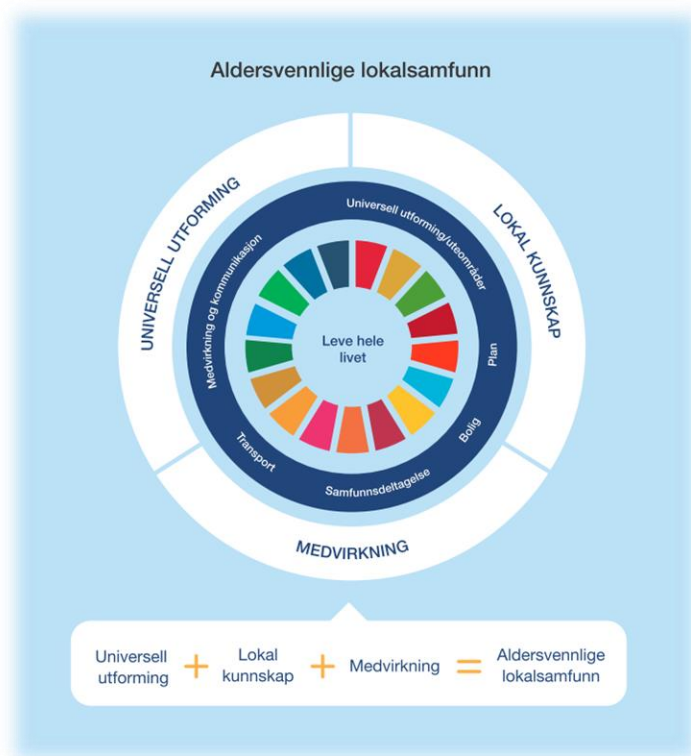
«Gode hverdagsliv – hele livet»

Handlingsplan 2026 – 2027

Høringsutkast

Stavanger – et aldersvennlig samfunn

Kilde: KS, Håndbok i aldersvennlig lokalsamfunn

Utviklingen av aldersvennlige lokalsamfunn er et sentralt grep for å legge til rette for at eldre kan bo trygt hjemme så lenge som mulig, i et tilgjengelig og trygt lokalsamfunn, være mobile og delta i aktiviteter på ulike arenaer og medvirke og ta del i beslutningsprosesser.

Helsedirektoratet har «fornorsket» WHO's syv innsatsområder for utviklingen av aldersvennlige lokalsamfunn, og har formulert følgende fem innsatsområder:

Innsatsområde 1: Plan, uteområder og universell utforming

Innsatsområde 2: Medvirkning og kommunikasjon

Innsatsområde 3: Bolig

Innsatsområde 4: Transport

Innsatsområde 5: Samfunnsdeltakelse

Handlingsplanen for aldersvennlig Stavanger 2026 – 2027 er strukturert under disse fem innsatsområdene.

Arbeidet for et aldersvennlig Stavanger har mange overlappende satsinger med blant annet temaplan for universell utforming, folkehelsestrategien og strategi for helse og velferdsområdet. Bystyret har i [sak 62/24](#) vedtatt hvilke planer som skal utarbeides i denne bystyreperioden. En handlingsplan for aldersvennlig Stavanger er en av disse.

Tiltakene er presentert i to kategorier: grønne tiltak har avklart finansiering, mens oransje tiltak krever avklaring.

Innsatsområde 1: Plan uteområder og universell utforming

For å sikre en koordinert og tverrfaglig innsats for et mer aldersvennlig samfunn, må arbeidet forankres i kommunens planverk – både i overordnede strategier, temaplaner, handlingsplaner og reguleringsplaner. Det er særlig viktig at begrepet «aldersvennlig» fremgår tydelig i kommuneplanens samfunns- og arealdel. Dette gir retning og sørger for at ansatte med ulike ansvarsområder bidrar til en kommune som er både aldersvennlig og bærekraftig.

Det er også viktig å ivareta eldres behov i planprosesser. Derfor er det inkludert tiltak som sikrer at eldre innbyggere blir involvert i utarbeidelsen av planer som direkte berører dem, og at konsekvensen for eldre blir vurdert i kommunale byggeprosjekter. Denne handlingsplanen er i seg selv et sentralt element i planstrukturen.

Et aldersvennlig lokalsamfunn skal oppleves som trygt, inkluderende og tilgjengelig. Uteområdene skal være enkle å ta seg frem i. De skal også legge til rette for både aktivitet og ro. Universell utforming er en grunnleggende forutsetning for dette, ved at vi fjerner samfunnsskapte barrierer som hindrer ferdsel og bruk av kommunens uteområder. Stavanger kommune har en egen temaplan for universell utforming, hvor flere tiltak direkte støtter utviklingen av et aldersvennlig samfunn. I denne handlingsplanen fremheves noen av disse tiltakene, for å vise hvordan universell utforming gir stor nytte for eldre innbyggere. Som *Senteret for et aldersvennlig Norge* uttrykker det: «Universell utforming + lokal kunnskap + medvirkning = aldersvennlige lokalsamfunn.».

Medvirkningsarbeidet til denne planen har avdekket flere gjennomgående temaer. Nok aldersvennlige benker og offentlige toaletter er avgjørende for eldres mobilitet og mulighet til å oppholde seg ute. Nettverksarbeid viser at dette er en utfordring i de fleste kommuner, både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg opplever mange eldre feilparkering og bruk av el-sparkesykler i gangsoner som problematisk. De etterlyser også bedre belysning og strøing av turveier. Planen har derfor lagt vekt på tiltak som adresserer disse utfordringene.

Tilgjengelighet alene er ikke nok; eldre må også oppleve at uteområdene gir mening og aktivitet. Kommunens arbeid med å gjøre lekeplasser til generasjonsmøteplasser er et viktig skritt, der flere aldersgrupper kan møtes og trives. Innbyggere etterspør også områder som inviterer til tilrettelagt fysisk aktivitet. Planen inneholder tiltak som stimulerer til dette.

Tiltak: Plan, uteområder og universell utforming

Tiltak	Finansiering	Ansvar
Stavanger som aldersvennlig samfunn skal være forankret i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel og gi føringer for annet planverk i kommunen.	Innenfor gjeldende rammer	BSP
Når det utarbeides overordnede planer (KPS, strategier, temaplaner og områdereguleringsplaner) i kommunen, som har direkte betydning for eldre innbyggere, skal det innhentes innspill og synspunkter fra seniorer (65+).	Innenfor gjeldende rammer	BSP, BMU, H&V, ISK
Aktuelle tiltak i Temaplan for universell utforming Stavanger kommune følges opp, og aldersvennlig tilrettelegging inkluderes i arbeidet med flg. tiltak: • Anskaffelser: Nye digitale løsninger rettet mot eldre testes av brukerpanel av målgruppen før anskaffelse. • Tilstand på grønnstruktur: kartlegging av grøntstruktur inkluderer aldersvennlig utforming. • Trygghet i Stavanger sentrum: kartlegging av trygghet inkluderer eldres opplevelse av trygghet.	Innenfor gjeldende rammer	BSP m.fl.
Kommunen skal arbeide for å oppnå anbefalt dekningsgrad for aldersvennlige offentlige toaletter. Lokasjon velges i samarbeid med eldre innbyggere.	Innenfor gjeldende rammer	BMU
I planperioden utplasseres det årlig 10 aldersvennlige benker i kommunen. Lokasjon velges i samarbeid med eldre innbyggere. Eldre benker som ikke er aldersvennlige og som skal byttes ut kan inngå i antallet.	Innenfor gjeldende rammer	BMU
I nye kommunale byggeprosjekter skal konsekvensene for eldre innbyggere vurderes. Aldersvennlig utforming skal sikres i tett samarbeid med eldre selv. Vurderes innarbeidet i retningslinjer i KPA.	Innenfor gjeldende rammer	BMU/BSP/HV
Pågående arbeid med å omgjøre lekeplasser til familieparker tar hensyn til eldres behov for tilrettelagt fysisk aktivitet.	Innenfor gjeldende rammer	BMU
Kommunen sikrer så langt det er mulig at fortau og turstier holdes fri for el-sparkesykler.	Innenfor gjeldende rammer	BMU
Turstier og parker tilrettelegges med god belysning og skilting, slik at eldre opplever det som trygt å benytte dem.	Avklares i HØP	BMU

Innsatsområde 2: Medvirkning og kommunikasjon

For å utvikle et samfunn som ivaretar behovene og ønskene til dagens og morgendagens eldre, må vi først forstå dem. Den mest verdifulle kilden til slik innsikt er de eldre selv. Medvirkning fra innbyggerne er både et lovpålagt demokratisk prinsipp, og et effektivt verktøy for å sikre riktige prioriteringer i planlegging, tiltak og utforming av bygg og byrom. Eldre innbyggere er en sammensatt gruppe med ulike livserfaringer, helse og kompetanse, også når det gjelder digitale verktøy og kunnskap om kommunens tjenester. God kommunikasjon forutsetter dialog i begge retninger. Det handler ikke bare om å formidle informasjon, men også om å sikre at innbyggerne får tilgang til informasjonen, forstår budskapet og opplever å bli sett og hørt. Vi må ta oss tid til å innhente innsikt og tilpasse kommunikasjonen til de eldre, i de kanalene de bruker. Da legger vi til rette for at informasjonen blir mottatt og forstått, og styrker tillit og samhandling med eldre innbyggere.

Planen bygger på et omfattende medvirkningsarbeid, blant annet gjennom en telefonbasert spørreundersøkelse, en workshop med frivillige organisasjoner og Eldrerådet, samt et digitalt spørreskjema på kommunens nettsider. Innspillene viser et tydelig generasjonsskille i valg av informasjonskanaler. De eldste foretrekker tradisjonelle kanaler, mens yngre eldre i større grad bruker nettsøk. Det betyr at digital informasjon rettet mot eldre innbyggere også må kunne leveres i papirformat.

Samtidig blir samfunnsutviklingen stadig mer digital. Derfor er det viktig å styrke den digitale kompetansen og videreføre tilbudet om personlig digital veiledning. Kommunens digitale tjenester må være enkle å bruke, og viktig informasjon skal formidles klart og være lett tilgjengelig. Nettsiden «Aldersvennlig Stavanger» vil være sentral i kommunikasjonen med eldre innbyggere.

For at eldre innbyggere skal kunne ha et aktivt liv og klare seg selv best mulig er det viktig at kommunen informerer om hvordan den enkelte kan planlegge og tilrettelegge for en god alderdom. I denne planen foreslås det at kommunen jevnlig arrangerer informasjonskampanjer med dette som tema, og at det gjennomføres en årlig «Aldersvennlig Stavanger»-konferanse som setter fokus på Stavangers tilbud til seniorer. Innsiktsarbeidet som er gjennomført i forbindelse med planen viste at det er behov for et sted der eldre innbyggere kan henvende seg fysisk for å få informasjon om aktuelle spørsmål. Det foreslås derfor å etablere et «seniortorg» i tilknytning til publikumsområdet i det nyrenoverte rådhuset.

Et inspirerende eksempel på aktiv medvirkning og kommunikasjon er konseptet *Fremtidsutviklere* fra Gøteborg, der seniorer fra ulike deler av kommunen bidrar med tid og engasjement for å gjøre byen mer aldersvennlig. Målet er å sikre eldres deltakelse i hele prosessen med byutvikling og tjenesteutforming, slik at løsningene blir bedre tilpasset en aldrende befolkning. Deltakerne fungerer også som ambassadører for et mer aldersvennlig samfunn, og som bindeledd mellom kommunen og innbyggerne. Stavanger kommune har blitt kjent med tiltaket gjennom nettverksarbeid, og innbyggerne har uttrykt interesse for en tilsvarende ordning. Derfor inkluderer denne planen et tiltak om å etablere en Fremtidsutvikler-gruppe. Les mer her: [Framtidsutvecklare - Göteborgs Stad](#)

Tiltak: Medvirkning og kommunikasjon

Tiltak	Finansiering	Ansvar
Nettsiden «Aldersvennlig Stavanger» skal være navet i kommunens kommunikasjon med innbyggerne om aldersvennlig samfunn.	Innenfor gjeldende rammer	ISK v/kommunikasjon BSP
Informasjon fra kommunen i digitale kanaler rettet spesifikt mot eldre innbyggere, må kunne skrives ut i leservennlig papirformat til de som har behov for det.	Innenfor gjeldende rammer	Alle som produserer relevant informasjon på kommunens nettsider.
Kommunen benytter etablerte møteplasser for eldre som arenaer for målrettet informasjon. Representanter fra kommunen deltar på disse møteplassene ved behov.	Innenfor gjeldende rammer	ISK/BMU/BSP/H&V
Informasjonsbladet Mortepumpen benyttes som sentral informasjonskanal om aktiviteter og tilbud for seniorer. Format, innhold og omfang samt målgruppe for papirutgaven revideres.	Innenfor gjeldende rammer	H&V/ISK
Opprette «seniortorg» i publikumsområdet i Rådhuset, med fast ukentlig åpningstid og rullerende bemanning fra aktuelle kommunale enheter, framtidsutviklere og frivillige organisasjoner.	20% av et årsverk for å administrere	ISK i samarbeid med H&V, BMU, BSP
Gjennomføre en årlig «Aldersvennlig Stavanger»-konferanse for innbyggerne, med foredrag, informasjon, kulturinnslag og aktiviteter som setter fokus på Stavangers tilbud for seniorer.	Avklares i HØP, minimum 100.000.	BSP, ISK, H&V
Gjennomføre jevnlig informasjonskampanjer om hva innbyggerne kan gjøre selv for å klare seg i eget hjem, og få et godt liv som seniorer.	Avklares i HØP	ISK v/ Kommunikasjon BSP, H&V
Etablere en gruppe «Framtidsutviklere», ambassadører for et aldersvennlig Stavanger, etter mønster fra Gøteborg.	Avklares i HØP, ev. prosjektmidler	BSP

Innsatsområde 3: Bolig

Et aldersvennlig samfunn skal gi eldre mulighet til å leve aktive og selvstendige liv med god livskvalitet så lenge som mulig. En av de viktigste forutsetningene for dette er å kunne bo i en bolig som er tilpasset egne ønsker, behov og funksjonsnivå, også dersom helsen svekkes. Det betyr ikke nødvendigvis at man skal bli boende der man bor nå. For noen vil det være riktig å flytte til en bolig som bedre ivaretar nåværende og fremtidige behov. Mange ønsker imidlertid å bli boende der de har sin livshistorie, nettverk og tilhørighet. Da kan tilpasninger i boligen være avgjørende for å gjøre den mer egnet for alderdommen. Slike justeringer bør gjøres tidlig, mens man fortsatt er frisk, fordi helsetap kan komme brått og uventet.

I Stavanger ser vi en økende bevissthet om å planlegge for egen alderdom, særlig når det gjelder boligsituasjonen. Omtrent halvparten av innbyggerne oppgir i spørreundersøkelsen at de planlegger for alderdommen i stor eller svært stor grad. Samtidig er det mange som ønsker råd og veiledning om egen bolig. Ved det foreslåtte «seniortorget» i rådhuset, vil innbyggerne kunne få informasjon om tilpasning, ev. bytte av bolig.

Tilpasninger innbyggerne gjør selv er avgjørende for å skape en mer aldersvennlig boligmasse, men kommunen har en sentral rolle i å legge til rette for nye aldersvennlige boliger. Dette handler om tilpasninger i selve boligen, men også om å styrke nabolag, nærmiljø og lokalsentre og bidra til at nye aldersvennlige boliger ligger nær transport, dagligvare, apotek og naturlige møtested for aktivitet og sosialt samvær. Det samsvarer med regjeringens *Bo trygt hjemme*-reform der betydningen av en aldersvennlig bolig understrekes, men også at nabolaget og nærmiljøet rundt boligen er godt tilrettelagt for eldre.

Stavanger Boligforum, en samarbeidsarena mellom private boligutbyggere og kommunens politiske og administrative ledelse, har utarbeidet rapporten «*Aldersvennlig boligbygging*». Denne gir en grundig oversikt over boligsituasjonen for eldre i kommunen, og foreslår tiltak for å stimulere til økt aldersvennlig boligbygging. Flere av tiltakene i rapporten er innarbeidet i denne handlingsplanen.

Ensomhet er en stor utfordring blant eldre, og boliger med fellesskapsløsninger er en del av løsningen. *Vindmøllebakken* og *Vålandstun* er lokale pilotprosjekter for sosiale boformer som har bidratt til økt trivsel. De illustrerer ulike løsninger mht. fellesarealer, beboermiks og organisering. Fellesarealer bidrar imidlertid til økte kostnader, og nye boliger er ikke økonomisk tilgjengelige for alle. Det er derfor behov for å etablere incentivordninger for å tilrettelegge for gode fellesarealer i nye boligprosjekter, og sikre at boligene blir økonomisk tilgjengelig for eldre innbyggere.

Kommunen har også vedtatt å anskaffe Omsorg pluss boliger - omsorgsboliger med fellesarealer og døgnbemannet service, kafé og aktivitetstilbud. Slike boliger skal bidra til at eldre som av ulike grunner ikke lengre kan bo der de bor, men som ikke har behov for plass i sykehjem, isteden kan få tilbud om en Omsorg pluss bolig.

Sammen med andre kommuner bør Stavanger også jobbe aktivt mot nasjonale myndigheter for å få på plass statlige tilskuddsordninger for bygging av eldreboliger med fellesfunksjoner, installering av heis i eldre boligblokker og tilrettelegging av egen bolig.

Tiltak: Bolig

Tiltak	Finansiering	Ansvar
Planlegge fremtidig boligsituasjon For å stimulere innbyggere til å planlegge for en boligsituasjon der de kan klare seg selv best mulig når de blir eldre skal kommunen: - informere i tilgjengelige kanaler om hva som må til for å kunne klare seg i egen bolig så lenge som mulig - motivere innbyggere til å gjøre nødvendige endringer i egen boligsituasjon før helsemessige utfordringer gjør det påkrevd, jf. Innsatsområde 2: årlig konferanse, informasjonskampanjer og seniortorg	Innenfor gjeldende rammer	ISK, H&V, BSP
Råd og veiledning om boligspørsmål For å sikre tilgjengelig råd og veiledning for seniorer om tilrettelegging, ev. bytte av bolig skal kommunen: - utarbeide en enkel veileder om aldersvennlig tilrettelegging av egen bolig - etablere en lavterskel rådgivningsfunksjon der innbyggere kan henvende seg med spørsmål om tilrettelegging, jf. Innsatsområde 2: Seniortorg - videreføre Boligrådgivningsgruppen i HV/BSP som arena for å drøfte komplekse enkeltsaker vedr. boligtilpasning	Innenfor gjeldende ramme Nevnt i kap. 2 Innenfor gjeldende rammer	HV/BSP ISK, H&V, BSP HV/BSP
Stimulere til utbygging og tilrettelegging av aldersvennlige boliger Følge opp Boligforums rapport <i>Aldersvennlig boligbygging</i> ved å: - <u>vurdere å utarbeide en boligstrategi</u> som samler kommunens boligpolitiske mål og virkemidler og legger til rette for effektivt internt samarbeid vedr. aldersvennlige boliger - <u>vurdere endringer i kommuneplanens arealdel</u> for å stimulere til bygging av aldersvennlige boliger med fellesareal (jf. innsatsområde 1: Plan....) - <u>veilede og formidle kunnskap og forventninger</u> om aldersvennlig boligbygging til boligaktørene - <u>legge til rette for utvidet samarbeid</u> mellom byggebransjen og kommunen for å dele kunnskap, erfaringer og prosjektinitiativ vedr. boliger for eldre	Innenfor gjeldende rammer	BSP, H&V, BMU BSP BSP BSP/Boligforum
Stavanger kommune jobber aktivt mot nasjonale myndigheter for å få innført investeringstilskudd til trygghetsboliger med fellesfunksjoner, tilskudd	Innenfor gjeldende rammer	H&V, BMU, BSP

Tiltak	Finansiering	Ansvar
til etter-innstallering av heis i eldre boligblokker og tilrettelegging av egen bolig.		
Tilrettelegge incentivordninger som stimulerer til etablering av fellesareal i nye boligområder	Innenfor gjeldende rammer	BSP
Omsorg+/trygghetsboliger for eldre Kommunen anskaffer Omsorg+- boliger i samarbeid med private utbyggere og/eller i egen regi for videre utleie til eldre med behov for slik bolig.	Avklares i HØP	H&V, BMU

Innsatsområde 4: Transport

For at eldre innbyggere skal kunne leve selvstendige og aktive liv, er det avgjørende at de har tilgang til transportløsninger som gjør det mulig å komme seg dit de ønsker og har behov for, når de trenger det. Et redusert funksjonsnivå og den raske digitale utviklingen kan skape utfordringer for mange, noe som igjen kan føre til begrenset bevegelsesfrihet og redusert autonomi. Et aldersvennlig samfunn må derfor legge til rette for et transportsystem som fungerer godt, også for kommunens eldste innbyggere.

Tilrettelegging handler ikke bare om universelt utformede uteområder og strategisk byplanlegging, men også om hvilke transport- og mobilitetstilbud som finnes, som kollektivtransport, delemobilitetsløsninger og gode sammenhenger i gang- og sykkelnett. Dette er i tråd med Nasjonal transportplan (NTP), som har mål om enklere reisehverdag for folk gjennom effektiv bruk av transportsystemet. Den demografiske endringen med flere eldre, kan ha innvirkning på transportetterspørselen. Dette må vi ta høyde for. Sammenhengende universelt utformede reisekjeder vil bidra til god transport for alle.

Kollektivtransporten er et fylkeskommunalt ansvar, men kommunen har en viktig rolle som samarbeidspartner i felles prosjekter og som formidler av innbyggernes behov. Dette vektlegger vi i kommunes Transport- og mobilitetsstrategi. Statistikk viser at yngre eldre bruker bilen mer enn andre aldersgrupper. Samtidig har Byvekstavtalen for Nord-Jæren som mål å redusere bruken av personbiltransport. For å finne gode alternativer til bilbruk, er innovasjonsprosjektet **SMARTIS 2.0** igangsatt i samarbeid med Kolumbus, Transportøkonomisk institutt, Universitetet i Stavanger, forskningsinstitusjoner og private aktører, og med Stavanger som pilotkommune. Prosjektet undersøker hvilke transport- og mobilitetstilbud og tjenester som kan ivareta transportbehovene til yngre eldre i kommunen. For mange eldre finnes det likevel ikke reelle alternativer til bil. Kommunen må derfor tilrettelegge for at de som har behov for bil, fortsatt har mulighet til å bruke den. Dette er i tråd med målet om null vekst i personbiltransporten, dersom flere som kan benytte alternative transportformer får et godt tilbud.

Resultatene fra undersøkelser og medvirkning i arbeidet med handlingsplanen og SMARTIS-prosjektet, viser at bilen er viktig for mange eldre. Det er derfor behov for tilpassede parkeringsløsninger. Planen inneholder et tiltak om å utrede en ordning der noen av de eksisterende parkeringsplassene i Stavanger kommune, merkes for eldre brukere (tilsvarende ordningen som finnes på bussene der skilt markerer seter som er reservert for eldre). Medvirkningsarbeidet viste også utfordringer knyttet til digitale billettsystemer og et ønske om flere holdeplasser nært bosted. Planen vektlegger dialog med Kolumbus om bedre flatedekningen i kollektivsystemet og gode alternativer til heldigitale betalingsløsninger. Videre vil resultatene fra SMARTIS 2.0 følges opp for å sikre gode alternative transportløsninger. I planperioden skal det også utredes en transporttjeneste for eldre innbyggere basert på frivillig innsats.

Tiltak: Transport

Tiltak	Finansiering	Ansvar/kommentar
Oppfordre Kolumbus/fylkeskommunen til å sørge for enkel tilgang til buss i områder med mange eldre.	Innenfor gjeldende rammer	BSP/BMU
Oppfordre Kolumbus til å tilrettelegge for kjøp og etterfylling av reisekort til kollektivtrafikk i kiosker og/eller butikker.	Innenfor gjeldende rammer	BSP/BMU
Stavanger kommune vil, gjennom kunnskapsinnhenting, pilotering og kostnadsberegning, kartlegge hvordan en frivillig transporttjeneste i kommunen kan se ut.	Innenfor gjeldende rammer	ISK v/Frivillighets-sentralene
Utrede en ordning der et antall allerede etablerte P-plasser på relevante steder reserveres for eldre som er avhengig av bil som transportmiddel.	Innenfor gjeldende rammer	BSP, BMU
Følge opp ev. anbefalinger fra pilot/forskningsprosjekt <i>Bærekraftige mobilitetspakker for et grønt skifte blant yngre eldre på Nord Jæren</i> (SMARTIS 2.0)	Vurderes når ev. anbefalinger foreligger	BMU/BSP

Innsatsområde 5: Samfunnsdeltakelse

Utenforskap og ensomhet er en utfordring for mange eldre. Etter at man går ut av arbeidslivet, forsvinner en viktig sosial arena for de fleste. Familien blir da en enda viktigere sosial arena, og mange vil i løpet av alderdommen oppleve at venner, familie og ektefelle faller fra. Da blir andre samfunnsarenaer for deltakelse viktig, og for mange vil det være aktuelt å søke nye felleskapsarenaer. Å ha tilhørighet i et fellesskap har stor betydning for redusert ensomhet, bedre helse og god livskvalitet i alderdommen. Eldre er like mangfoldige som befolkningen ellers med ulike interesser, behov, meninger og ønsker. Dette bør gjenspeiles i de ulike samfunnsarenaene som finnes i kommunen. Et rikt og variert tilbud av kultur, fysisk aktivitet, sosialt samvær og livssyn er eksempler på slike arenaer, og det kan tilbys av mange aktører i samfunnet. I tillegg til å være viktig for helse og livskvalitet, er samfunnsdeltakelse også en viktig demokratisk prosess, hvor eldre er sikret representasjon og en reell stemme i organer som tar beslutninger for samfunnsutviklingen og avgjørelser som kan ha betydning for livene deres.

Medvirkningsprosessen i forbindelse med denne planen viser at de aller fleste er fornøyd med tilbudet av møteplasser og aktiviteter i Stavanger kommune, de deltar ofte og det er lite som hindrer dem i å være mer sosiale enn det de er i dag. Samtidig er det en liten, men ikke ubetydelig gruppe som oppgir at de opplever hindringer, spesielt helsebegrunnede, som bidrar til at de ikke er så aktive som de ønsker å være. Det har også kommet innspill til hvilke typer arenaer som er etterspurt, og flere opplever manglende representasjon av eldre i råd og utvalg hvor avgjørelser tas.

Basert på tilbakemeldingene er det foreslått flere tiltak i denne planen. Eldrerådet, blant flere, etterspør seniorsentre i hver bydel. I dag finnes det bydelshus og frivilligsentraler i hver bydel, i tillegg til senior-/aktivitetssenter som drives av frivillige organisasjoner og menigheter i noen bydeler. Tilbudene er imidlertid varierte og imøtekommer ikke alltid behovene eldre har for en lavterskel møteplass med fysisk aktivitet, sosialt samvær og mat og måltid. I samarbeid med aktuelle samfunnsaktører, i ulike sektorer, tas det derfor til orde for å etablere et felles tilbud i hver bydel. I planen foreslås det at kommunen i samarbeid med frivillige organisasjoner kartlegger eksisterende tilbud for seniorer i bydelene og arbeider for å sikre at alle bydeler har en lavterskel møteplass for eldre med mulighet for fysisk aktivitet, mat og måltid, uten at det bygges noe nytt.

Stavanger kommune er den største arbeidsgiveren i kommunen, der antall årsverk utgjør nesten 10% av befolkningstallet. Kommunen vil derfor være en viktig arena for samfunnsdeltakelse for mange seniorer i årene som kommer. For seniorene selv og for kommunen vil det være gunstig at ansatte i 60-årene velger å stå i jobb så lenge som mulig. Det skal derfor i planperioden gjennomføres en kartlegging blant ansatte over 60 år, som kan brukes som grunnlag for å vurdere tiltak som kan gjøre arbeidshverdagen bedre for denne aldersgruppen, og bidra til at de vurderer å utsette avgangsalderen.

At eldre deltar aktivt i politiske beslutningsprosesser er viktig både for de eldre som gruppe og for kommunen som helhet. Planen inneholder derfor et tiltak der de politiske partiene oppfordres til å tilstrebe at valglistene deres avspeiler befolkningens alderssammensetning. Dersom dette tiltaket vedtas, må det følges opp av de politiske partiene selv.

Tiltak: Samfunnsdeltakelse

Tiltak	Finansiering	Ansvar
Sørge for at kommunen har lavterskel veiledningstilbud for seniorer med lav digital kompetanse, og utvikle veiledere for kommunens digitale løsninger som benyttes av seniorer.	Innenfor gjeldende rammer	ISK
Sørge for enkel og lett tilgjengelig informasjon om aldersvennlige aktiviteter i byen/bydelene via nettsidene Friskus, Aldersvennlig Stavanger og revidert versjon av Mortepumpen.	Innenfor gjeldende ramme	ISK, H&V
De politiske partiene i Stavanger tilstreber at valglistene deres avspeiler befolkningens alderssammensetning.	Innenfor gjeldende ramme	De politiske partiene
Stavanger kommune skal være en aldersvennlig arbeidsgiver. Det gjennomføres en kartlegging blant ansatte 60+ som grunnlag for å vurdere å iverksette tiltak som bidrar til at disse har en god arbeidshverdag og utsetter avgangsalderen.	Innenfor gjeldende ramme	Ø&O
Sørge for at alle by- og kommunedeler i Stavanger har lavterskel seniorsentre som tilbyr et basistilbud med ulike aktiviteter for eldre. Sentrene skal bygge videre på aktivitets- og seniorsentre som allerede finnes i kommunen. Det tas initiativ til etablering i by- og kommunedeler som ikke har tilbud pr. i dag.	Ev. etablering i bydeler som ikke har tilbud i dag, må avklares i HØP	BSP, ISK, H&V, Eldrerådet